Tuula Linna

Eduskunnan lakivaliokunnalle

**Oikeusministeriön ehdotus(luonnos) konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

Pidän ongelmallisena, että *oikeusministeriö ei ymmärtääkseni ole toimittanut lausuntokierroksen jälkeistä versiota ehdotuksesta*, vaan lakivaliokunnan linkki mielestäni vie samaan ehdotukseen, joka on ollut lausuntokierroksella – on turhauttavaa lausua oikeusministeriölle oikeusministeriön ehdotuksesta, jos ajatus on, että eduskuntaan viedään joka tapauksessa ehdotus siinä muodossa kuin se oli lausuntokierroksella. Jos taas lakivaliokuntaan tuodaan toinen versio kuin mistä nyt lausutaan, eivät asiantuntijat ole voineet käytännössä perehtyä ehdotukseen kuin pari tuntia. Kyseessä on hyvän lainvalmistelun perusajatusten vastainen toiminta, jota ei voida selittää yksinomaan kiireellä, sillä valmisteluaikaa on ollut koko syksy.

Ehdotus on jatkoa sille mielestäni epäonnistuneelle linjalle, että kaikki konkurssit ”blokattiin” tammikuun 2021 loppuun saakka aiemmilla kahdella konkurssilain väliaikaisella muutoksella. Ehdotus tarkoittaa sitä, että padot avautuvat kolme viikkoa myöhemmin kuin muutoin.

*En kuitenkaan vastusta ehdotuksen hyväksymistä*, koska joukossa voi olla yrityksiä, jotka voivat saada – jos ei rahoitusta, niin – esimerkiksi vakuuden velkojan saatavalle ja siten saada hieman enemmän aikaa järjestellä asioita. Luonnollisesti joukossa on myös yrityksiä, jotka olisi pitänyt saada konkurssiin jo kuukausia sitten ja joissa pesää tyhjennetään varallisuudesta.

Lain voimassaoloaika on melko *pitkä*, mutta tuskin sillä on suurtakaan vaikutusta, koska maksukehotuksia annetaan todennäköisesti suuri määrä heti helmikuun alussa, kun maksukyvyttömyysolettaman kieltävän väliaikaislain voimassaolo päättyy.

Esityksen mukaan toisena vaihtoehtona on arvioitu mallia, jossa velallista ei pidettäisi maksukyvyttömänä, jos velallinen näyttäisi, että maksukyvyn menetys johtuu liiketoiminnan ulkopuolisista olosuhteista, joihin velallinen ei ole voinut vaikuttaa (kuten koronaviruspandemia) ja lisäksi on todennäköistä, että näiden olosuhteiden lakatessa velallisen maksukyky palautuu kohtuullisessa ajassa. Tällaisen vaihtoehdon tarkoituksena olisi suojata yrityksiä, joilla on mahdollisuus säilyä elinkelpoisina koronaviruspandemian jälkeen.

Esitysluonnoksen mukaan sen heikkoutena on, että velallisen tulisi pystyä ennustamaan taloutensa kehittymistä tilanteessa, jossa pandemian etenemisestä ei ole varmaa tietoa. Näytön esittäminen konkurssimenettelyssä olisi luonnoksen mukaan velalliselle käytännössä vaikeaa. Lisäksi todetaan:

> ”Jos liiketoiminta on mahdollista tervehdyttää, velallinen voi hyötyä yrityssaneerauksesta. Saneeraushakemuksen vireilletulo tarkoittaa, ettei velallista voida asettaa konkurssiin ennen saneerausasiassa annettua ratkaisua. Mahdollisuus velallisen liiketoiminnan tervehdyttämiseen selvitetään yrityssaneerausmenettelyssä ja vasta jos hakemus hylätään,

konkurssiasia ratkaistaan. Lainsäädäntöön sisältyy siten jo keino estää sellaisten yritysten konkurssit, joiden maksukykyisyys voidaan palauttaa.”

Olen eri mieltä siitä, että yrityssaneerauslaki tekee tarpeettomaksi konkurssien estämisen sellaisten yritysten osalta, joiden maksuvalmius on heikko nimenomaan koronan vuoksi. Esimerkiksi ravintolan on varsin helppoa näyttää liikevaihdon vaihtelut sen mukaan, minkälaiset viranomaisrajoitukset ovat olleet kulloinkin voimassa.

*Saneeraus ei ole konkurssin vaihtoehto* silloin, kun saneeraustoimia (= toiminnan tervehdyttämistä) ei tarvita, vaan pikemminkin tarvitaan maksuohjelmaa maksuaikoineen ja rahoituksineen.

Lisäksi totean, että velallisen on yhtä vaikeaa osoittaa YrSanL 7 §:n (saneerauksen esteet) katsannossa se, ettei saneerausmenettelylle ole estettä kuin osoittaa, että maksukyvyttömyys on tilapäistä ja todennäköisesti asiakasmäärät palaavat, kun erilaiset rajoitukset poistuvat. Yrityssaneerauskin on kallis ja pitkä prosessi ja lisäksi tarpeeton silloin, kun tarvitaan ainoastaan maksujärjestely, ei toiminnan saneerausta.

*Siirtymäsäännös* on rakennettu niin, että asian vireilletulohetki ratkaisee sen, mitä säännöksiä sovelletaan. Säännös on varsin epähavainnollinen, koska siinä ei sanota suoraan, että kuukauden määräaika koskee vain sellaisia maksukehotuksia, jotka on annettu *lain voimaan tulon jälkeen*. Tämän lopputuloksen tosin voi päätellä siitä, että voimassa olevaa väliaikaislakia (jossa siis maksukehotukseen perustuvaa maksukyvyttömyysolettamaa ei ole) sovelletaan ennen ehdotetun lain voimaantuloa vireille tulleisiin asioihin. Kun ehdotetun lain voimaantulon jälkeisissä asioissa ei ole voinut vielä kulua kuukauden maksuaikaa, seuraa siitä käytännössä se, että ehdotettu säännös tulee sovellettavaksi aikaisintaan maaliskuussa 2021. Säännös on varsin vaikeaselkoisesti rakennettu.

Pidän valitettavana, että Suomessa ei ole kyetty järjestämään sellaista ”koronapakettia”, jossa yrityksille annettava lisärahoitus ja maksukyvyttömyyslainsäädäntö olisi nivottu kokonaisuudeksi. Valtioneuvoston hajautettu malli, jossa jokainen ministeriö tekee siiloutuneesti omaa sektoriaan, on osoittautunut tässä tilanteessa toimimattomaksi. Konkurssilain muutokset on toteutettu kaavamaisilla ”kikoilla”, joissa ei erotella lainkaan sitä, mistä syystä yritys on maksuvaikeuksissa. Ulosoton puolella valittu linja on toinen ja ilmeisesti on osoittautunut toimivaksi.

Helsingissä 24.11.2020

Tuula Linna

Prosessioikeuden professori, Helsingin yliopisto

tuula.linna@helsinki.fi